

ПЕРЕДПЛАТА на „РУСЛАН“

виносить: в Австрії:
 на цілий рік . . . . . 24 К
 за пів року . . . . . 12 К
 на четверть року . . . . . 6 К
 на місяць . . . . . 2 К

За границею:

на цілий рік: зі щоденною висилкою 7 долярів або 14 рублів; з висилкою двічі в тижні 6 долярів або 12 рублів; з висилкою що суботи 5 долярів або 10 руб. Поясноке число по 10 сотаків.

Телефон Редакції ч. 1484.

Кonto поcht. щадниці ч. 98.704.

РУСЛАН

християнсько-суспільний днівник.

„Вирвеш ми очі і душу-ми вирвеш: а не возьмеш милості і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска“. — З Русланових псалмів М. Шашевича.

Український всеполяк про українсько-руську справу.

(Δ) В ч. 22. нашого днівника подали ми із свого становища оцінили погляди краківського демократа в „Now-i Reform-i“ п. з. „Краєва чи вародна угода?“, а тепер маємо перед собою розумовання одного „z pajszupniejszych na dalekich kresach w pracy narodowej obywatele“ в ч. 45. з дня 27. січня і ч. 49. з дня 30. січня с. р. вечірного видання „Slow-a polsk-o-go“ п. з. „Dalekie Kresy“.

Розумовання свої виголосив самий український всеполяк в „Klubie Narodowym“ (осепольському) у Львові, а над єго розумованнями переведено оживлену розправу, котрої „Slowo polskie“ не подало в цілості, а лише перенесли їх скрізь своє сіто. Всеж таки цікаво буде вибрати із цього звіту всепольського днівника, а се тим цікавіше, що на основі розумовання згаданого українського всеполяка про відносини в подільській, волинській і київській губернії (на правобережній Україні) роблено в розправі переведений в „Klubie Narodowym“ висновки що до рускої справи взагалі.

Укр. всеполяк зазначив насамперед, що чисельна сила Поляків на правобережній Україні, на основі урядової російської переписі виносить 400 тисяч душ, а на основі лат. парафінельних виказів понад 800 тисяч душ, однак вчісляючи до того також православних, на єго погляд, польського походження, приймає як приблизне число Поляків на правобереж. Україні 1 міліон.

Процентово отже, як сам признає, становить там Поляки мимо принятого ним високого обчислення розмірно незначну частину

населеня, бо низше 10% загалу, але з Москальями на цій області поселеними Поляки рівноважать ся. Жиди на цій області поселені в численніші від Поляків і Москальїв але стоять зовсім окремо, а поза тими трьома групами стоїть все тубильче українсько-руське населене сих трех губерній, обчислена ним на 12 міліонів душ.

Економічну вартість і силу польського населення на правобереж. Україні подає він на основі правительственної статистики на 500 міліонів рублів, але з огляdom на низке оцінене і зростаючу вартість землі підвищує єю силу економічну на 800 міліонів. До того додавше вартість промислового і торгового капіталу на 100 міліонів рублів і висновує з того, що Поляки можуть тривалу і важну відриваючи роль в житію правобереж. Україні.

Що до стану просвіти і культури польського населення на правобереж. Україні вказує він, що мимо всіх перепон в боку правительства стан сей в порівнанні з часами з перед кільканадцяти літ піднісся значно і проявляє ся змагання до культурного поступу.

В політичних справах Поляки стоять о-сторонь від Москальїв, а так само не лучать ся з ними в культурних а навіть господарських справах. З Жидами стоять також оддалеки, бо Жиди настороні радикально і займають супроти правительства вороже становище і представляють поважну силу завалючи головно грохени, котрий і перед властями грає важливу роль.

Головне населене, Українців, уважає сей всеполяк „етнічною групою“, а говорить про них, як політичний чинник, будо бы на єго по ляд передчасно, бо української справи в по-літичному значенні там нема, хоч в змагання,

щоби її викликати окликами тамошнього т. зв. українізму.

Про українські школи не чути нічого і їх нема, днівникарство слабе і без впливу, а інтелігенція, що виходить з укр. люду, на скрізь російска. Українську мову вважають домашнім говором, а російський язык цінить бо діє доступ до урядів, навіть до громадського, польського язика, приступнішій для Українців, як московський, уважають панським і радо вчать ся його. Поляки вважають на основі традиції — шляхтичом.

Залежні сей укр. всеполяк, що український люд має більше довіри до Поляків як до Москальїв, а заведені там Столітнім земства дадуть Полякам нагоду се довіре скріпти і поглибити.

Народних і політичних суперечок між Поляками і Українцями нема, а чи вирине перегодом українське питане, не можна ще тепер сказати, однак польська суспільствість має се переконане, що розбуджувати се питане не потреба.

З того виводить він, що Поляки мимо трудних обставин можуть в історії правобережної України колись сказати своє слово.

В розправі над сими розумованими укр. всеполяків вказувано на похибку, що руске питане трактується звичайно з виключно галицького становища, але заразом деякі бесідники зазначували, що перенесене українсько-го питаня до Росії шкодить польській справі, бо служить „rouge le roi de Prusse“.

Росія, говорено там, не дастів ніколи Українцям укр. гімназій, не допустить до вітворення укр. інтелігенції, бо, по думці сих бесідників всепольських, український люд ані загал інтелігенції української не має ніяких

змагань до народної окремішності. Обіцянка ми українського університету не приєднає ся російських Українців для Австрії.

На случай війни між Росією і Австрією широкі верстви народу на Україні будуть бачити тільки небезпеку для православ'я і Печерської Лаври.

Хто манить Австрію українським рухом в Росії і пхє її до війни з Росією, в лихим дорадником, бо в тім мають інтерес тільки Пруси.

За то Росія мстить ся за се перекидуванім українського питання за кордон на Поляків, а колибі навіть український рух на правду розбудив ся, тоді Росія звернула єго проти Поляків. Викликуючи українство в Росії, робили соби Поляки, по думці сего всеполяка, ще нового ворога.

(Конець буде).

Чи ліберальне джевхарство справді так бажає мира?

Ціла преса заговорила останніми часами про міністра загр. справ гр. Ерентала та єго політику. Одні взяли єго сторону, другі станули в опозиції. А цілі баталії пішли із Італією, которую гр. Еренталь на всякий спосіб бажає захопити в тридіржавнім союзі. Чому тій політиці тримається міністер, не тут місце розбирати, бо муж такої справности дипломатичної, як гр. Еренталь, має очевидно до того слухні причини, отже не від річки буде, придивитися причинам більше інтімної натури, котрі однак ліберальне днівникарство, про-мовляючи за єго політикою, не висказали

Богдан Лепкий.

Маркіян Шашкевич в школах.

(Конець).

Про заборону „Зорі“ довідав ся Шашкевич в осені 1835. року, коли вернув з вакансії на III. рік богословію до Львова.

Кожж біз нас не прибила така вістка? Прецин то була єго люба мрія між земляків пустити книжку в рідній мові, як ластівку, яка віщувала би весну!

Прецин тільки праці, тільки заходу і клопоту, тільки трівоги коштували она єго! І тепер усьо, як би довбнею убив.

Але пригноблене не тревало довго. Саме тоді був вернув з Угорщини Яків Головацький, котрий там перебував на студіях і пізнав ся зі Словаком Яном Коляром, сербським патріотом Петровичем, з Хорватом Курилицем і іншими звінними Словінцями, що кріпко вірили в будущість своїх народів і цілої Словінції.

В Головацькім найшов Шашкевич широро-го доброго товариша в своїй дальшій праці.

Они зібрали довкілля себе кружок дов-рених товаришів, які читали книжки, вели розмови і кріпили ними народного духа. Мали они також альбом, до якого вписували свої твори, підписуючи ся славянськими іменами. Шашкевич умів одушевити своїх това-ришів і загріти до праці над відродженем рідного народу. За те не могли єго стерпіти ті з товаришів, що говорили і писали по-

польски та сприяли польському революційному рухові.

А що шпигунство й доноси зачали чим раз більше ширити ся, отже й на наших молодих ентузіастів пішов донос, що они хотять перетягнути народ до Росії.

Відбула ся ревізія, але на щасте нічого підозрілого не виявлено. I годі було знайдено. Пресін Шашкевич съвідомий був окремішності українського народа так само від Польщі, як і від Росії, а нічо не могло більше противіти ся єго чистій душі, як власне та-ка чорна зрада, яку сповняють відступники народу.

Мимо таких всіляких перепон і переслідо-вань гурток ріс. Єго провідників то є, Шашкевича, Головацького і Вагилевича, глумливо прозвавши „руською трійцею“, але се прізвище вийшло ім пізніше на славу.

Они справді в трійку найгорячіші пиль-нували справи.

Та незабаром звілили ся й другі талано-віті люди, як ось Микола Устянович та Антін Могильницький.

Добре діло не пропадало.

Шашкевич на спілку з Головацьким і Вагилевичом складають трету збірку, славну „Русалку Дністрову“, до якої дещо увійшло з забороненої „Зорі“.

Однак навчені досягнені не посилають єї до цензури у Львові, тільки Головацький відсилав до Пешту, до свого знакомого Георгія Петровича. Було се з початком вересня 1836. року, в місці пізніші, пештенський цензор. Надій, апробував єї, а в грудні 1836. вийшла она з друку. Гроши за друк післав-

Головацький що й но в лютім 1837. а в цьо-тви вислано наклад з Пешту до Львова.

Гроши на видане дав о. Микола Верещинський, директор головної школи в Коломиї а 15 дукатів, яких не доставало до покриття коштів, позичив Шашкевич у съвідомника Івана Авдиковського.

Так звіла ся на світ перша книжка в Галичині, друкована народною українською мовою з живим, цікавим змістом.

Але в нещасливу годину виринала отся „Русалка“ з глубоких філь галицької безир-світності.

У Львові сконфісковано 900 примірників і передержано їх, мабуть аж до 1848. р. Розійшлося ся тільки тих 100 примірників, які ви-слано окремо!

Видавців потягнено до відвічальності. Переслухував їх ректор Венедикт Левицький. Перший з переслуханих Маркіян Шашкевич, відповів коротко і гідно, що він бажав покласти підвалини під розній рідної літератури, бо бачить, що мова руска в окрема від московської і церковно-слов'янської. Вину видачи книжки в Пешті вяяла на себе Головацький. Їх обох хотіли прогнати з семінарії. Але митрополит поспішив о раду губернії, губернія віднесла ся до Відня, Віденський съвідомий пештенського цензора і скінчило ся на тим, що оба видавці д'стали тільки остру нагану.

Але 900 примірників остало все таки в запертю і книжка через вузькоглядність і байдужність до народової справи високих достой-ників, не сповнила свого завдання так, як со-бі того бажав незабутній Маркіян.

Так не тільки наши достойники скривди-

ли „Русалку“, м'ж читачами найшла вона також богато таких, що „бісом дивили ся на таку невидальщину. Деж то хто бачив, щоб төльки, отже люди образовані, видавали книжку хлопською, невчену мовою! Тай що в тій книжці є? Якісі народні пісні, якісі по-езмі і т. п.“ Всьо воно не підходило під смак пересічного читача.

Не одну гірку хвилю пережив Шашкевич і нераз платили єму люди каменем за хліб; та ще за який дорогоцінний хліб!

До того стрінула Маркіянна велика родина пригода. Як був на четвертім році, по-мер єму отець. Маркіян остав ся опікуном сиріт. На щасте женив ся з єго сестрою Юлією питомець Терентій Сметана, якого наставлено завідателем Княжа. Він притулив коло себе матір і рідною Маркіяні і сам Маркіян нераз перебував у Княжу, в домі свого швагра Але в роціні запанувала біда. Брат Маркіяна тижнями не ходив до школи, бо не мав чобіт, і веет, щоб скоріше дохопити ся хліба, хотів съвітити ся безженно. Намовляв єго до

тврділо. Читаючи голоси сих ліберальних часописів, дивно стає, чому ті всі, котрі все промовляють за борбою станів, за революцію і суспільним переворотом, вивісили на гло білу хоругву мира і підтримують мирову політику ір. Ернеста, а знова миролюбиві хр.-суспільні виказалися *contra* — звертаючи увагу на небезпеку італійської ірредентистської головним мотором в Італії сама, що вже в різних нагод дала пізнати свою прихильність до Австро-Угорщини. Ліберальному дневнику певно так не розходить ся аві о європейській мир, аві о небезпеку, щоби Австро-Угорщина стала ся кулькою в її руках — як се повтаряє за N. gr. Presse наше „Діло“, аві о жадув іншу причину, лише о те, щоби Австро-Угорщина, яко вірна союзниця Італії, оставала і на дальнє під масонським її впливом аж до слінного часу, коли масони і в Австро-Угорщинах захоплять кермую в правління, так як се вчинили в Італії і доводячи до перевороту загального, займуте південний Тироль і Адрійське побережжя. Щоби закрити свої утасні наміри, підсвітують хр.-суспільнікам, що они хотять війни з Італією, щоби відбудувати перковну державу що до дефензиви проти полудневої суїдки Австро-Угорщина, бракує яке небудь оправдання і т. д. що день інші винаходить причини, аби лише накрутити заграницьну політику на свій млин. А прецінь хто слідить прояві приязни Італії до Австро-Угорщина, той наглядно бачить, що се в просте хитрунство. Досить згадати ріжні мобілізації Італії як під час босанської справи, так і по ній, ріжні кріпостні уладження на пограничах, шпіонські афери та процеси, демонстрації протиавстро-Угорщина як в Римі самім, так по інших італійських містах, щоби переконатися, якою приязню діє Італія до своєї союзниці. На те не треба бути великим політиком, вистарчить бути лише турристом і лично переконатися про ту приязнь, а всякий оптимізм супроти нагих фактів щезнути мусить. Се годі приписувати самим лише хр.-суспільнікам, се бачить кождай. І коли в того сторонництва найбільше прихильного династії і держави, піднесуть ся голоси проти політики супроти Італії, то они цілком знов не мали на думці такої зараз ударити на алярм до походу на Італію, лише хотіли звернути увагу в той бік, звідки раз по раз кидає ся погроза державі в виді ріжніх клічів, та змусити Італію, що ще лише номінально належить до тридіержавного союза, числити ся більше зі всім і сказати отверте слово.

Вже саме змагане, поставити австро-Угорську флоту на рівні з італійською, і ті ріжні надвишки буджетові на армію, вказують наглядно, що міністерство війни знає найгіше боючі місця австро-Угорської держави і бажає в час їх забезпечити.

В теперішній хвилю, коли Італія є заманана в триполітську борбу, котрої усіпішно-

з молитвником під пахою перебігає по стокільканайця сходів з гори на долину до церкви і з поворотом. Богато думав, мало говорить і вже не ходить так жвано, як давніше. Знає, що в слугою божим і хоче свое зауване сховити гідно та пільно.

І сповині..

* * *

Отсе в короткім начерку образ молодечих літ Маркіяна Шашкевича. Зійшли вони зму на наукі і на клопотах. Безтурботні хлопчики літа тревали коротко, а кума журба звана стала навідувати ся до нашого поета.

Але вона его не зломила. Ніколи не був він тісним, заскорузлим самолюбом. Противно — хотіть сам віді, думав про добро друзів; хотіть сам вгинав ся під ударами судьби, а прецінь съміло виступав до бою за справу других, за долю народу.

Як ученик не належав до тих амбітників, котрі конечно старали ся о се, щоб про них було написане: „er hielt die erste Stelle in der Klasse“ — але за те поза школюною науковою читав і образував ся, як і скільки міг. А в тій праці і в тій борботі присвічувала ему ясна і велика ціль — збудити частину великого українського народу з камянного сну і в рідній мові подати ему ключ відродження.

Нехайже отсей гарний примір присвічує тій нашій молодежі, що хоче йти слідами Маркіяна.

го кінця ще мабуть не так скоро прийде ся діждатись, невдоволені крайніх живел, що беруть ся о хліб насущний, як у жаднім іншім краю, зростає до чим раз більшого розстрою, і повідуб увадок всякої порядку державного, готово хопитись найскорше того хто з краю, та з ким ще не покінчені усі рахунки. Подумати над тим, як могла Італія хопитись триполітської війни при таких є економічних і фінансових клопотах, при таких нещастях, як мессинська і іппі, при таких втратах як ювілейна съвітова вистава в Римі і Турині — то приходить ся до висновку, що Італію пхнула на поле борби якась рука, котра мала в тім лише свій приватний інтерес і слупно писав „Oest. kat. Sonntagsblatt“ на підставі певних даних, що тою рукою була італійська масонерія. Она то вірна традиціям Гарібалдія і Мадзінья віддавна ненавидить всікну пануючу династию, чого доказала тим, що дві з ряду короновані голови спрятали скрітовбічко. Она то ненавидить від серця і католицьку Церкву, єї голову Папу. Не можуча ще вдарити на Ватикан, буде фортеця довкруги неї в виді палати сатани і дому Джордана Бруна.

Хрест і трон, то у неї відвічні вороги — тому і проти тих двох властів всяким способом виступає, а найголовнішим з них є атеїзм і революція.

Тому її не диво, що в обороні мира стоячи, ліберальне дневникарство стає тим самим в обороні Італії і її вільномулярства або масонізму.

З другої сторони не можна се вмінити за безглазість хр.-суспільній партії, коли она баччу, звідки вітер віс, старає ся на всякий случай забезпечитись з тієї сторони саме в ту пору, коли Італія має звязані руки африканською війною.

І коли ліберальні часописи а з ними „Діло“ пише, що ся обезпека перед Італією „готова пімстити ся на самім встановленій Австро-Угорській державі“, то се лише вказує, як лежить їм на серці добро Церкви і держави.

O. O. F.

Допись з Заліщицької землі.

(Польонізація шкільництва. *Quousque tandem?*)

Мабудь ніден народ не має тілько „опікунів“ що наш бідний руський народ. На кождім полі, чи політичнім, чи просвітнім, чи на відчесті економічнім стараються ся їх низити.

Коли всеполяки побачили в найповніших часах, що не віслії убити духа съвідомості національної в молодих серцях гімназистів в польських гімназіях, коли бачать, що на карикатурі гімназій т. зв. утраквістичні не хоче згодити ся руський народ, коли вінкні на їх очах цілі сіти нових приватних руських гімназій засновується — стратили надію, що в гімназіях можна буде переводити польонізацію успішно і тому береться таєпер до коріння народу с. в до школі народних. Там, де не дастає ся перемінити викладані мови рускої на польську, там силоміць за снновуть школи польські „towarzystwa szkoly ludowej“ на разі приватні, щоб відтак по кількох місяцях чи найдальше до року взятих їх на кошт громадський.

Така оніка не минула і села Лисівці. В осені минувшого року заснували пани з Заліщик та приватну школу польську а що мешканці села бояли ся слушно нового тягару — то чесна Рада громадська запротестувала против її удержання і вислава протест до Високої ц. к. Ради шкільної краївської через ц. к. Раду шкільну окружну в Заліщиках. Видко, як дуже взяли собі пани з Заліщик та приватні тест до серця, коли в половині с. с. місця прийшло до звернення громадської в Лисівцах письмо, яке на вічну памятку подаємо дословно:

Zaleszczyki 6. stycznia 1912.
C. k. Rada szkolna Okregowa
w Zaleszczykach.

L. 16/R. s. o.
Do
Zwierzchnosci gminnej
w
Lisowcach.

Wzywa się Zwierzchnosc gminną, aby
czem ry chlej zwołała posiedzenie pełnej
rady gminnej i powzięła uchwałę tej treści:
»Rada gminna na dzisiejszem posiedzeniu uchwa-
la, że zgadza się na otwarcie klasy ekspono-

wanej z polskim językiem wykładowym w Lisowcach z tem zastrzeżeniem, że do kosztów utrzymania tej klasy nie przyczynia się żadnym datkiem?«

Uchwałę powyższą wraz z odpisem protokołu bezwzględnie tu przedłoży do dalszego u-
rzędowania.

C. k. Starosta:

Veltze.

Як мудро стилізована та ухвала?

Що знають пани, що у нашого мужика наслабшою струною є гроши — для того хотять їх лашати хитро, що буć to не буде давати на її удержані — лиш ухваліть польську школу.

Панове! Если вам не треба наших грив, то на що вам нашої ухвали? Ага — ви собі: „вівроку“ мудре — вам ходить лиш о ухвалу — а що до удержані то се не лежить в компетенції Ради громадської і ви би собі порадили!

От штука! Ми цікаві, яким правом може ц. к. Рада окружна „wzywać“ Раду громадську, та ще до того приказувати, що она має ухвалювати? Уложили собі пани ухвалу та хотять, щоби радні хиба лиши підписувались?

Take same „wezwanie“ дісталася також зверхність громадська в Шипівцях — та має бути ще інші громади.

Ale „lukę ruski nieprzeciwny, niewdzięczny“. В обох згаданих громадах зійшли ся ради громадські і ухвалили, що під відмінним у сліві не згодять ся на експоненцію в польською викладною мовою. Чесь таким радним!

I то школою польською дуже видко займає ся ц. к. інспектор окружний п. Юзеф, які пріхавши на візитацию до Лисівця, то перше візитував школу польську а відтак діпера школу з викладною мовою рускою. Хоче абудь конечно і то чим скорше дістани VIII. рангу!

Місце по учителю Русині, який перевісся до іншого округа, обсаджено в Лисівцях в руській школі Польсько, хиба на то, щоби „poprawni“ уміли руські діти „wysławiać się po polsku“.

О щаслива Русі!

Може би ц. к. Рада шкільна краївська положила конець такій самоволі ц. к. Ради шкільної окружності в Заліщиках!

Політичний огляд.

Австро-Угорщина.

Грізне положеніє в Хорватії. Розвязане хорватського сойму відбулося ся грізним відгомоном між Хорватами. В Хорватії і у Відні відбулися з тієї причини велики демонстрації. У Відні демонструвало кілька соток хорватських студентів перед палацю угорського міністерства; поліція розігнала демонстрантів, а кількох арештували. В Загребі при подібній демонстрації, уладженій студентами, прийшло до проливу крові, бо поранено 3 студентів, 4 дінівників, а 5 студентів арештовано.

Хорватська партія права (праваш) вислали до кабінетної канцелярії ц. к. Ради шкільної окружності меморіал про невідрадні відносини в краю і просібю о злуку Хорватії з Боснією.

Заграниця.

Несупокої в Португалії. Ще вчера зазнали ми грізне положеніє в Португалії, викликане страйкуючими соціалістами, учениками міжнародної масонерії. Показує ся, що введене республіканської форми правління, до якої стільки вад привязували всілякі вільноводміці,

не вдоволило соціалістів і они як колись в часах монархії, так тепер у республіці безпечно підносять ворохобні. Навіть республіканським міністрям за богато вже соціалістичною агітацією, бо приказали військови вирушити на улиці Лізбоні і устроїти ревізії у підозрілих живел. Наслідком сих ревізій увінчано 115 осіб і перевезено їх на поміст кружляка „Adamator“. Між увінченнями в двох людів, підозрілих о се, що кинули бомбу на площі Рочі на республіканську гвардію. Приловлено також анархістів і членів головного

видлу робітничого синдикату в числі кількох

сот і відставлено їх на війні кораблі. Над містом проголошено війнний стан, оставляючи при тім свободу печаті. Мешканці президента республіки і міністрів в береженні війском.

По найновішим вістям арештовано в Лізбоні і околиці около 1000 осіб. Театри і склепи замкнені. — Так съвяткує ся в Португалії роковини введення республіки. Тож не дуже неімовірним буде твердження „Figar-a“, що б. король Мануель пільно слідить за подіями у вітчині і має надію привернення королівства.

Ворохобня в Китаю. При всій трагічності положення в китайській державі лучають ся там і гумористичні епізоди. Як звичайно діє ся в часі загального перевороту, старають ся хитріші люди вибітись на верх. Таке діє ся в Китаю, де придержано в місті Чіфу „губернатор“ Ту, прибувшого з жовнірами і замкнено в арештах. Сей самозваний „губернатор“ казав властям, що губернатором зістав по приказу від президента республіки, а президентові доніс, що вибралиого губернатором населене. Але скоро вийшла неправда на верх.

Просимо відновити передплату.

НОВИНКИ.

— Календар. В п'ятницю: руско-кат.: Евти-мія прев.; римо-кат.: Марія Грома. — В суботу: руско-кат.: Максима; римо-кат.: Блажен.

— Російська пропаганда в львівськім повіті. Під самим Львовом, під оком власт

міністрайній дорозі. У „батюшки“ Сандовича сконфіковано богато заборонених книжок і всіляких бромшур.

— **Маркіанові сьвята в Америці.** Рускі товариства в Америці опроводять тепер 100-літні роковини уродин Маркіана Шашкевича богослужіннями і концертами. Між іншими уладжено обходи в Порт Амбоа, Новим Йорком, Нью-Йорку, Монессен, в Сиракузах і інших більших містах Задин. Держава. В Сиракузах окрашено салю і сцену по „американським“. Американська „Свобода“ пише про се так:

„Гали була прикрашена народними красками та зеленію і цвітами. На сцені пішав ся на середині портрет Маркіяна, а по боках І. Ко тляревського і Т. Шевченка, а подальше портрет А. Коцьї (?), М. Січинського (?), Богд. Хмельницького, Зелізняка (?), Гонти (?) і др.“ Пок. Маркія в гробі перевернувши ся, коли знав, в чому товаристві поставлено єго портрет.

— **Прилиси зголосення для міста Львова** управлянила президія намісництва. Прилиси, на яких полягав дотеперішній обовязок зголосення, липилися в основі незмінені, введено замісці сего обовязок зголосення вийду всіх постійних мешканців Львова на випадок зміни мешкання або опущення Львова. До сей цілі служать картки а обовязок зголосення мають властителі домів. Розпорядок сей входить в житі з днем 1. лютня.

Рівночасно вводить дирекція поліції сю новість, що адреси, які доси вдавала ся безплатно, буде дирекція поліції вдавати за оплатою 4 сот. Вкінці зарядила дирекція поліції, щоб картки до зголосення можна було вабувати в трафіках по ціні 1 сот. за примірник.

— **Викопані гроши.** В Лешневі над Стиром викопали селяни скляну чотиригранну фляшку з відбитою шийкою, в котрій було вісімсот кільканадцять дрібних монет всілякого рода. Іважнірови виділу краєвого п. Андр. Корнелі, удали ся уратувати від запрощення 745 штук тих монет разом з фляшкою. Значна частина монет складає ся з дрібних польських мідянів монет з часів Яна Казимира, а побіч них в кілька десятків штук монет пруських електорів Юрия Вільгельма і Фрідр. Вільгельма, дальше шведські шелаги королів Густава Адольфа, Кар. Густава, королевої Христини II. Монети в загалом добре удержані і в тепер в посіданні п. Корнелі.

— **Військові реформи.** З Відня доносять, що в цілі лішнього вишколення підофіцерського корпуса будуть основані в кождім корпусі окремі компанії підофіцерські, яких головною задачею буде добре стріляння і знамените знане цілої фронтової служби. Таких компаній буде по кілька в кождім корпусі а крім сего в кождім корпусі заведуть окремі курси стрільничі.

— **Трагічний випадок.** В селі Жеребках, ста- роконстантинівського повіту, упав жертвою скаження 10-літній хлопець місцевого селянин. Його перевезено до шпиталя в Київі, де після помер. Хлопець сей покусав своїх родичів, братів і сестри, словом, цілу родину, зложену з 8 осіб. Цілу родину вислано до заведення бактеріологічного.

— **Крадіжка динаміту.** На залізничній стації в Темешварі (Угорщина) украдено в вагонах 10.000 динамітних патронів. Злодія не висліджені досі, але за те найдено закопаних 8.000 патронів в лісі недалеко стації.

— **Харківський університет упадає.** Дня 30. м. минуло 107 літ від заложення університета в Харкові. В останніх 5 роках наслідком переслідування студентів університет почав підупадати. Число студентів і студенток меншає з кождим роком, як се видно із отсєї таблиці:

Рік	студентів	студенток
1907	4295	979
1908	4587	399
1909	4115	358
1910	3759	303
1911	3458	186

— **Проти побільшення флоту.** З Вашингтона доносять: Згідно з щадичною програмою демократичної партії заявили ся на зборах демократичні члени посольської палати проти всікого побільшування флоту в часі теперішньої парламентарної сесії. В наслідок сего похвас ся будову двох нових воєнних кораблів

— **Пожар церкви.** В селі Улючу в Сяніччині згоріла в мин. тяжкі церква. Ратуша був неможливий, тим більше, що церква ся була дерев'яна. Причиною пожару була імовірно неагашена съвічка.

— **Невисліджене пошестя недуга** вибухла в останніх днях в заведенні для божевільних в Чернівцях, де занедужало з початком минувшого тижня поверх 150 осіб. В справі сеї загадочні пошестя доносять звідтам: Всякі найстаранніші досліди лікарі ще доси не виказали причини сих гуртових занедужань. Всі лікарі, котрі лічать хори, в тої гадки, що ся хороба під віяким услівем не походить від зіпсутого мяса, бо захорували навіть такі умови хори, котрі живили ся самим молоком. Лікарі сподіються ся, що загадочна пошестя невдовзі уступить, бо хори вертають поволи до здоров'я. Сю пошестя замічено в заведенні дня 15. м. м. Перший занедужав сторож і ще того самого дня зголосив ся як хорий у лікарія дра Рамлер, жалуючи ся на сильні блювання, жолудкові корчі і бігунку, при чим додає, що занедужав по зідженню ковбаси. Лице хорошого було жовте, він міг ледви рушати ся, мало говорив і майже нічого не чув, а на питання відповідав дуже неясно. Другого дня занедужало вже більше число дозорців і умово хори серед тих самих познак, що і перший дозорець. Се здивувало дуже лікаря заведення, тим більше, що того самого дня захорував також примар заведеня дра Рамлер. Мимо всяких заходів віяк не можна було дослідити причини загадочні пошестя. Тимчасом випадки занедужань ширилися в страшний спосіб. Проректор проф. др. Равбітшон по точнім розслідуванням жолудка пересвідчив ся, що ся хороба під віяким услівем не є заразлива. Догадувано ся також, що причиною сей гуртової пошестя є зимна вода до пия, сему однак спротивилося ся, що не всі занедужання були серед однакових познак і що такі самі випадки мусили би лічити ся і поза заведенням. До нинішнього дня не пізнали лікарі роди сеї хороби. Завдяки їх заходам число хори постійно зменшувалося, так що віз гадань 150 є ще 20 хори, а і ті імовірно вернуть небавом до здоров'я. Меж 150 хорами було поверх 50 дозорців.

— **Невдале обманство.** Перед кількома днями вибух огонь в склепі столярських приладів Л. Сусмана при ул. Станіслава в середмістю Львова. Пошкодований купець вічного собі з сего не робив, тим більше, що був обезпечений на 7.000 К. Тимчасом якийсь безіменний „приятель“ Сусмана доніс поліції, що Сусман сам підпалив свій склад. Переведене слідство дало такий вислід, що хитрий купець дістався до віянці. Бude він відповідати за підпал і обманство.

— **Спеціяліст від футер.** Від кількох днів появився у Львові якийсь спеціяліст від футер, котрий викрадав лиш дорогі футра з передніх комнат богатих людей. Спеціяліст той слідить за улици за панами, що то після теперішнього звичаю носять дорогі футра воловосом на верх, іде слідом за ними аж до їх мешкання а заїжджає, коли пан здойме з себе футро в передній комнаті, отвірає єї витрихом, убирає футро на себе і виходить в найбільшим спокою з камениці, знаючи очевидно, що ніхто не зважить ся зачіпати пана в такій дорогі футрі.

— **Самоубийство директора народної школи.** Вчераколо год. I. по полудні скочив в на мірі самоубийства в ІІ. пов. при ул. Дзвінницьких, директор одної з тутешніх народних школ Людвік П. В безнадійнім стані відвезено до шпиталя. Причина самоубийства досі невіяснена.

— **За переховуване бомб** засудив київський суд Романа Лисенка і Еф. Загродського на утрату прав і привілеїв і 4 роки арештантських рот.

— **За найліпший німецький летничий мотор** призначив цісар Вільгельм з нагоди своїх вчорашніх уродин нагороду в квоті 50 тисяч марок. Нагороду мають виплатити в слідуючім році також в день пісарських уродин.

— **Драма в суді.** Два адвокати в Марсілії Journe i Bessier обжалували перед судом торонця вин Веранта. По оголошенню присуду, Верант стрілив до обох адвокатів а відтак до себе. По кількох мінутах померли всі три в судовій салі.

— **Арештоване нового шпиона.** З Krakova доносять, що арештовано там женшину підозрюлу в шпіонажу. Она прибула в останніх днях з пол. королівства і перебувала там під іменем Антонії Кручиковської; влади пересвідчили ся, що в цілях шпіонажу пробувала она війти у зносини з військовими кругами. При арештованій найдено переписку в шпі-

онськими кругами в Варшаві і Петербурзі. — Днівники доносять, що она вже признала ся до свого шпіонського післанництва. Кручиковська була кельнеркою, касиркою і буфетовою

ще інші небесні несподіванки, які на погляд астрономів можуть знищити органічне життя на нашій землі, прим. метеори, наколи би они впали в більші скількості на землю. А деякі з них є зовсім немалі; оден метеор найдений в Мексику важить 15.000 кг., іншій з Орегон 10.000 кг. Такими і тим подібними евентуальнотями лякає ся населене особливе темне. Та, славити Бога, не оден хвіст комети перейшов вже понад нашою землею, не оден метеор вже впав на землю, а нічого її не стало ся.

— **Бібліографія Шекспіра** вийшла сьвіжо з печати в Львові, яка містить 36.000 уступів, що доторкають всіх видань Шекспіра як англійських так і заграницьких. Містить она зарозумілі виказ всіх студій про Шекспіра, та список жерел, з яких черпає найбільший съвітовий драматург. Крім сего наводить бібліографія всіх особи, інституції і товариства, котрі в який небудь спосіб причиняють ся до слави великого імені і до розвитку Шекспірових творів. Автором сї бібліографії є Вілем Ягтар; над сим називачним твором працював він 25 літ. Бібліографія ся вийшла всіго в 500 примірниках.

Оповістки.

— **Репертуар руского театру у Львові.** (Саля „Гвозді“, ул. Францішківська 7. Початок о год 7. вечором).

В пятницю 2. лютня „Травіята“ опера в 4 діях П. Вердія.

В суботу нема представлення.

В неділю 4. лютня по полуздні о год. 3 „За двома заяцями“ комедія в міщанського життя в 4 діях М. Старицького; вечором о год. 1/2 „Паливода“ фарса в 4 діях зі співами і танцями Карпенка К. рого.

Посмертні + оповістки.

— **О. Іларій Білинський,** приходник Козівки, микулинецького деканата, ювілят, ур. 1828 р., рукоуположений 1854. р. упокоївся дія 28. січня, привівши ся, Тайни. Похорон відбувся дія 31. січня. Покійний не гладів розголосу і слави, але трудив ся незвичайно ревно і щиро весь свій вік в згаданім приході в церкві і школі до останніх днів життя, а смерть його викликала щирі жалю по втраті справедливого батька і вітця духовного. Вічна єму пам'ять!

Олександр Барвінський.

Додаток до „Сломинів з моого життя“.

Листи П. Куліша, писані до мене.

L.V.

6/р. серпня 81.

Високоноважаний Добродію.

Я відписав зараз Вам лист про Мих. Чорвишеву¹⁾ та про Шекспірові Твори (подав Вам деякі й кондіції на видавництво їх моїм кошт.м), та заклопотавши, надписав на Tarnopol a Lemberg poste restante. Зараз же послав на Ваше ім'я в Тарнополь простий лист (а той recomandirt), та Ви єго як бачу не одержали.

Писав и в рекомандованому листі и до п. Беднарського, щоб він перепровадив до Вас мій лист зі Львова. Оде ж чиніте, що знаєте.

Жалкую вельми про Вашу втрату такої шанованої Матери²⁾. Не навтішалася вона її унуками своїми. Тяжко її довелось вибиратися з того дому, що в нім прожила свої молоді дні: се її скоротило її вік. Нехай царствує на небі и в серцях добрих дітей своїх.

Щиро до Вас прихильний

П. Куліш.

Р. Б. 1881, серпня 4.

Вже перший аркуш корректури І-го тому Шекспірових Творів вернувся від мене в друкарню.

Вашому любому подружжю наше сердечне вітання.

Високоповажаний Добродію.

Отже, як бачу, сиравді наші листи тільки розминаються в дорозі, а не пропадають. Та ще Ви не одержали рекомендованого мого листу, писавши до мене про переписку Вашу с п. Беднарським про Шекспирові твори.

Гарні Ви подали єму пункта. Коли він не пристане, то заплатимо єму за сю пробу, та й годі.

Видаючи здавна книжку за книжкою, нікого я не намовляв до моєї правописі, і нікого не впинявав навіть од уздивності. Се діло узуса тиранує або абузуса. Хоч россядь ся, а буде так, як він скоче.

Ми ж не знаємо, як він скоче, то й нехай кожен пише, як звав. Коли ж я певно знав, що моя чисто фонетична правопись творів дванадцятим чи двом стам розумних людей то яб іменно нею віджахнув сих розумних людей од наших книжок. Нехай лучше що не будь роблять: бо такі розумні люди не на те покликані, щоб розуміти і проповідувати Шекспира.

Коли скасувати **тт** в слові рос хотте ся то мусимо скасувати **чч** в слові **лучч**, і **ДД** в слові **віддати ся**, і **цц** в слові **бъєція**, і **сс** в слові **смісся**, і т. д. Розробивши так фонетично правопись, не зробимо з неї і этимологичної, сиріч не догодимо філології. Про філологію ж дбаймо найменше. В неї є ключи до відмікання й непунктованої єврейщини. Та ще ж не забуваймо, що після Макса Міллера (я подарував Пулюєві німецький некріплад єго з британської мови; коли хочете, прочитайте) філологія тепер найбільш має поживи в мовах зовсім неписьменних, а мови літературні вважає за річки заморожені.

Міні розумно, що галицькі писателі бажають єдинстви в правописі. Та школа під гортати під неї хуторян, котрі навіть не знають, як там працюють над єдинством; а колиби звали, то може б, сказали: Панове громадо, оберніте лучше сю працю на що інше. Чи в вас же та нічого робити? Не вже ви йти мете робом московської су губої да трагу буо али луй і? Не в тім сила, що кобила сива, а в тім, що воза не везе. Ну, а ви, панове громадо, далеко провезли воза сивою кобилою? Гай, гай! — Оттак би сказав хуторий чоловік, навіть мавши перед собою всю галицьку пресу років за 25.

Цле покоління вже воспиталось на українщині, та до такого великого розуму дійшло, який бував колись на запорозькому низу: що тільки й знали ремствувати на тих, котрі черпали свій досвід не з січової громади, але широкого світу. Сим робом нікуди йти, та їх не тільки світу, що вікні: більш на дворі.

Не думайте ж, любий Добродію, що ся мова була єму продиктована погордою: ні справдешнім жалем, там самим, що виявив автор оцієго стиха:

Немаш любви, немаш згоди,
Од жовтої взялиши Води.
През незгоду всі пропали:
Самі себе звоювали.

Пишете бо, спасибі Вам, до мене, що всіх діятелів національності руської у вас можна перелічити на пальях однієї руки, однак і ся жменька людей дала собі таке право, яке давали на Низу Павлюки, Скідані и такі інші. Зробила в Правді бунт. А коли б сила та воля козацька, то оттяла би голову, тому, хто ще в писарі але не на Січі го-див ся б.

Бувайте здорові и Господеві милі, а до нас прихильні.

П. Куліш.³⁾

Високоповажаний Добродію!

Може, таки дійшов до Вас мій простий лист про „Шекспирові Твори“. То пишу коротенькі:

Не для того раяв я Вам печатати Ваше імя, яко видавця, щоб допомогти Шекспирові, а для того, щоб звали Вас добрі люди ще більш, яко чоловіка трудящого на користь рідному слову. Коли ж Шекспира дозволять и д Росію ввозити, то наші книгарі знати муть, де Вас шукати або як до Вас адресуватись.

Поки постануть між нами певні кондиції, як між автором и видавцею, нехай діло

не стоїть. Посилаю до Вас корректуру з моїм підписом печатати. Коли вповаєте, що товариство відрочить уплату половини належності на 12 місяців по виході книги в світ, то й кажіте печатати 500 примірників. Коли ж сего не можна сподіватись, то лучче підождіть статичної резолюції товариства.

Пишу с цією ж поштою и до п. Беднарського, що передаю видання в Ваші руки.

Прочитавши корректуру, Ви побачите мою правопись. Сим ладом треба вже буде поправляти й дальш, хоч би що в рукописі моїй и не було з початку так як я надумав ся печатати під конець.

Пацір, може, Ви виберете й дешевий, а не той що я вибрал. Бо Ви певно дбатимете про дешеву ціну примірника. Я все таки думаю, що кому скочецца купити, той купить і за гульдена, а кому байдуже, той пожалує и 50 центів.

Широприхильний до Вас

П. Куліш.

1881, серпня 18

Сх. Мортонівки.

Як одержите верекомендованій лист, про котрый тут пишу, то сповістте, спасибі Вам простим листом, щоб я знов, що не пропадають прості листи.

NB. И 250 примірників я просив печатати в такому тільки случаї, коли відрочать другу половину плати на 12 місяців по виході книги.

PS. Пише до мене п. Беднарський, що товариство імені Шевченка не має права продажи книжок чужого накладу.

Ліроти сего пункту я відписав: „А чи не могло б вово прийняти мою половину виплати за кожні 10 аркушів и потім, по виході книжки в світ через 12 місяців другу половину виплати, таким способом, щоб назвати се виданням своїм? Тільки що і правописъ и де що інше мусить бути мое, а не таке, як би, може, скотило товариство. На виплату ж грошей дам усяку квартанцію, яка буде пропонована. Про се також пишу до п. Барвинського, яко тимущого між нами посередника и широго прихильника руської національності. Я й сам сподіваюсь бути ві Львові в октобрі; то можем тоді зробити всякий контракт, коли тепер заходила яка перебівка“.

Лист до нього посилаю нерекомендованій.

1) Скорочуйте як хочте; а редакгувати міні дуже ніколи. Воно ї без мене вийде в Вас гарно.

2) Річ іде про смерть моєї Матери 28. липня 1881 р. — Ол. Б.

3) Місця і дата не подано, але певно між 4 а 18 серпня 1881 з Мортонівки.

Телеграми

з дня 1. лютого.

Віденсь. (ТКБ). Цісар приняв вчера спільного міністра скарбу Буряна на довшім послуханні.

Будапешт. (ТКБ). Палата приняла предлогу в справі сахаринового монополю, при чим референт висказав бажання, щоб такий закон вийшов в житі також і в Австрії в цілі здережання пачкарства. Закон має обовязувати від 1. липня 1912 р.

Царське Село. (ТКБ). Цісар приняв вчера на послуханні австро-угорського амбасадора бар. Турн-Вальсасіна.

Господарські, промислові і торговельні вісті.

Комунікат Краєвого Союза для збуту худоби з торгу на беєрготі у Відні, дні 30. січня 1912.

Загальний згін виносив 21.185 штук.

Ціни:

Безроги галицькі, молоді, легкі 96—104
" " тяжкі і товсті 84—96
" " середні і гірші 76—84

" Тенденція: Сей згін був від попере-редного о 3.220 штук більший, тому ціни у-пали на всіх штучках о 8 сот. від кожного кг.

Сілки приналежні до „Краєвого Союза для збуту худоби“ доставили 1876 штук на 2328 штук, проданих через Хліборобську Аген-цію для продажи худоби.

Пріма:

Безроги галицькі, молоді, легкі 96—104

" " тяжкі і товсті 84—96

" " середні і гірші 76—84

" Тенденція: Сей згін був від попере-

редного о 3.220 штук більший, тому ціни у-

пали на всіх штучках о 8 сот. від кожного кг.

Сілки приналежні до „Краєвого Союза для збуту худоби“ доставили 1876 штук на 2328 штук, проданих через Хліборобську Аген-

цію для продажи худоби.

Асекуруйте своє майно від отхю

В „Дністрі“!

Кождий Русин повинен асекуровати ся від огню, щоби на слічай пожежі не понести страти, бо достаток одиниці то добрить цілого народу.

дий Русин повинен асекуровати ся тіль- в русіні товаристві взаїмних обезпечень

ДНІСТЕР

Нема жадного іншого руского товариства асекураційного, тільки один

ДНІСТЕР

„Дністер“ рахує найдешевші оплати за обезпечення селянських будинків,

„Дністер“ звертає кождорічний чи- стий зиск своїм членам; на рік 1911 ви-носить зворот 10%.

„Дністер“ опіює та виплачує шкоди по огні скоро і ретельно, а до комісії запрошує все двох господарів на оцін- телів.

„Дністер“ дає підмоги руским школам і бурсам, де виховуються селянські діти.

Люди асекуровані в „Дністру“ можуть дістати позичку у всіх великих Банках і в Товаристві взаїмного кредиту „Дністер“.

Власні фонди „Дністра“ виносять з кінцем 1910 року 3.052.250 корон.

„Дністер“ приймає обезпечення на житі у всіх догідних комбінаціях (на дожиті, посмертні капіталі, посаги, ренти).

В „Дністру“ можна обезпечити від крадіжки з вломом движимості всякої роди, а товариства кредитові готові, цінні папери і векселі за дешевою опла- тою премії.

Адреса „Дністра“: Товариство взаїмних обезпеченій „Дністер“ у Львові, у власнім дому ул. Руска ч. 20.

до АМЕРИКИ КАНАДИ найліпше перевозить

Лінія Кунарда

у ЛЬВОВІ ул. Городецька 99.

Ціна переправи кораблем 200 корон за дорослі особи разом з поголовним податком, а 110 К за дітів понизше 12 літ з погол. подат.

Уважайте на ч. 99.

ВІДІЗД З ПОРТИВ:

Франконія з Реки (Фюме) 14. лютого.

Ультонія з Реки 21. лютого.

Лаконія з Реки 2. марта.

З ЛІВЕРПОЛЮ:

Найскоріші і найвеличайші пароходи на сьогін:

Люзітанія, днія, 17/2, 9/3, 30/3, 27/4, 18/5.

Мавританія, 2/3, 2/3, 13/4, 11/5 1912.

Розклад їзди зелінниць у Львові.

Відїзд з Головного двірця до:

!!! Купуйте !!!

одобреній Радою шкільною кравзою і видав- ний накладом „Видавництва Чина св. Василія В.“ в Жовкві підручник А-ра Богдана Барвінського ч. з. „Оповідання з рідної історії“.

Підручник обімінає 190 сторін тексту XXXVI сторін ілюстрацій (числом 53) на кре- дові папері і 2 мапки. В гарній полотняній оправі коштує всього 2 К 20 с.